

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petit vrste. Inerativni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pokrajinska skupščina UJU — Pov. Zagreb v Osijeku.

Enodušnost naziranja slovenskega in hrvatskega učiteljstva v pogledu šolskega zakona. — Izvolitev pov. L. Jelenca častnim članom Pov. UJU — Zagreb. — Velik porast članstva UJU na Hrvatskem. — Imponujoča discipliniranost hrvatskega učiteljstva.

Na pokrajinski skupščini Pov. UJU Zagreb v Osijeku.

Na povabilo UJU, poverjeništvo Zagreb, ki je imelo svojo letno pokrajinsko skupščino v Osijeku dne 25. in 26. avgusta, se je udeležila spotoma v Subotico te skupščine s.overska deputacija ljubljanskega poverjeništva: tov. L. Jelenca, A. Gnus, Iv. Dimnik, R. Dostal in M. Fegic.

Skupščina hrvatskega učiteljstva je bila imponantna tako po številu udeležencev kakor tudi po stvarnih predlogih in razpravah ter disciplini.

Navzoča slovenska deputacija je bila viharno aklamirana že na predvečer glavnega zborovanja, ob svojem prihodu v Osijek, ko je došla na pozdravni večer v hotel »Rojal«.

Proslava 30-letnice L. Jelenca in 40-letnice M. Stanojevića in J. P. Jovanovića.

Že pred prihodom slovenske delegacije na delegacijskem zborovanju se je izvršila proslava 40-letnice Mih. M. Stanojevića, ki ga je imenovalo društvo »Edinstvo« v Zagrebu častnim članom in mu je ob tej priliki izročilo častno diplomu ter proslava 40-letnice javnega dela za učiteljstvo tov. Jovana P. Jovanovića.

Na glavni skupščini je proslavilo hrvatsko učiteljstvo 30-letnico tov. L. Jelenca.

Poverjenik prof. Skavić je v vznešenih besedah slavil tridesetletnico predsedništva ljubljanskega poverjeništva Luke Jelenca, ki je bil izbran častnim članom zagrebskega poverjeništva UJU.

Tov. L. Jelenca se je v toplih besedah zahvalil hrvatskemu učiteljstvu za odlikovanje.

Stališče hrvatskega učiteljstva v zadevi šolskega zakona.

Poleg običajnih organizacijskih zadev je bil na dnevnem redu tudi referat poverjenika prof. Jos. Skavića »Savremeni pokreti u pedagogiji prema narodnim potrebama«. Že gladi govor predavatelja je vzbudil mnogo pozornosti, še bolj pa njegova izvajanja glede predmeta samega.

Drugi referent je bil tajnik zagrebskega poverjeništva g. Anton Tunkl, o temi »Osvrt na projekt školskega zakona«. Referent je izbor-

no izpeljal svojo nalogo. Dotaknil se je najprej psihološkega momenta, ki vlada v državi in predispozicije, ki vlada za šolski zakon v narodu. Očrtal je pomen osnovne šole za najširšo ljudsko vzgojo v državi in njen vnanji vpliv na vzgojo sploh. Kaj naj šola v tem pogledu ustvari? Kako je šola opremiti, da bo ustrezala pravi vzgoji in novi dobi? Glavni problem, ki ga mora rešiti osnovna šola je vzgajanje dece za državne potrebe. V to svrhu je bila potrebna reorganizacija prejšnje osnovne šole V to svrhu se je pričel izdelovati tudi načrt zakona o osnovnih šolah. Ta zakon je nujno potreben; da se uredi administracija, da se uredi razmere glede pravnega položaja učiteljstva, da se uredi pouk, da se uredi tudi odnošaji šole do države.

Nikakor pa sedanjega zakona ne bomo mogli zgraditi tako, da bodo v njem zastopane vse moderne poteze res modernega šolskega zakona, ker bomo morali tolerirati marsikaj zaradi tako različnih krajevnih prosvetnih razmer in bo ta zakon služil v prvi vrsti za niveliranje teh različnih prosvetnih razmer in posebno razlik; zato bomo morali ta prvi naš skupni šolski zakon smatrati le kot prehodni zakon za prehodno prosvetno dobo, ki nas bo v prosvetnem oziru toliko izravnal, da bomo na podlagi novih prosvetnih razmer lahko mislili na povsem moderen šolski zakon.

Referent se je nadalje dotaknil vprašanja centralistične in decentralistične šolske administracije in je izvajal, da se zaradi vnanjih razmer in vzgojnega značaja najširših ljudskih mas in državne enotnosti, ki se mora kazati posebno na zunaj, mora šolstvo centralistično urediti.

Z velikim zadoščenjem moramo konstatirati, da se idejno popolnoma krije naziranje slovenskega in hrvatskega učiteljstva v temeljnih načelih šolske zakonodaje in da se je tudi skupščina hrvatskega učiteljstva izrekla za posebne prosvetne oblasti v državi, oziraje se pri tem na kulturne celote, da se je izrekla za načelo, naj šola opravlja le šolski in ne politični uradnik, torej za ločitev šolske uprave od politične.

Nadalje se je referent dotaknil podrobne kritike predloženega načrta. Tudi

i t. d. On je oduševljavao naše učitelje te su neki išli na stranu da prouče nastavu ručnog rada u stranim zemljama pa su posle priređivani i kursevi na kojima su se spremali nastavnici osnov. škola za obučavanje dece u ručnom radu.

1898 g. zaveden je i zakonom ručni rad kao obavezan predmet i nastavni program propisan za nj (1899) koji i danas važi. Nu kako nije bilo dovoljno spremnih nastavnika za predavanje ručnog rada i kako je vreme kad je zavoden ručni rad u nas bilo vrlo nezgodno jer su bile izvanredne političke prilike u našoj zemlji pa se protumačilo kao da zavodenje ručnog rada ima neku i političku tendenciju i najzad, kako su učitelji naterivani tako reći silom na kurseve za učenje ručnog rada — ta se ideja kompromitovala i ručni rad beše vrlo kratkog veka u našim školama. On egzistira, doduše i danas i u zakonu o nar. školama a i u nastavnom planu kao nastavni predmet ali se vrlo retko gde predaje pa čak ne predaju ga ni oni učitelji koji su ga izučili na kursevima u zemlji ili na strani.

Potek glavne skupščine UJU v Subotici.

Imponantna udeležba. — Pristrčnost in gostoljubje vojvodinskega učiteljstva. — Poklonitev manom jugoslovenskih junakov za svobodo. — Preko vplivov dnevne politike se je obdržal nadstrankarski značaj in polno dostojanstvo skupščine in UJU.

v tem pogledu se krijejo naziranja hrvatskega učiteljstva z našimi naziranj. Referent se je vsestransko dotaknil tudi vprašanja šolskega nadzorstva, ki ga je popolnoma objektivno obdejal, ne samo iz enega, ampak iz vseh vidikov. Posebej je iznesel slabe strani sedanjega projekta ter je povdaril, da se iz vsega načrta vidi, da je ustvarjen na temelju vladajočih prosvetnih razmer, ki jih neče preskočiti in bagatelizirati, ker sicer je ves ustroj v nevarnosti. Za tem zakonom moramo šole pričakovati boljše, kakor ga imajo druge države.

Ob sklepu se je dotaknil g. Tunkl historijata šolske zakonodaje v naši državi, ki komentira marsikatero določbo v sedanjem projektu.

Predlogi.

Ob povsem stvarni in disciplinirani debati je bilo sprejetih s strani skupščine nebroj resolucij in predlogov, katerih nekateri so internega značaja zagrebskega poverjeništva, drugi so se pa sprejeli za predložitev glavni skupščini v Subotici, ker so občega značaja.

Posebno vzoren je poslovnik za gospodarski in nadzorni odbor, ki je bil sprejet na skupščini in s katerim se ho urejalo gospodarstvo Pov. UJU Zagreb.

V katedrali biskupa Strossmayerja v Djakovu.

Mestno prebivalstvo osiješko je simpatično spremljalo delo učiteljstva in iz-

kazalo mnogo pozornosti navzočim skupščinarjem. Vojaška uprava je dala na razpolago dva avtomobila, ki sta odvedla zastopstvo učiteljstva v 40 km oddaljeno Djakovo, da se je poklonilo manom nesmrtnega Jugoslovena, pokojnega biskupa Josipa Juraja Strossmayerja. Na izrecno povabilo se je udeležila tega poseta slovenska delegacija polnoštevilno. Ogled djakovske katedrale je napravil na posetnike mogočen utis. Delegacija je položila v kriпти na grob velikega biskupa venec s trakovi v narodnih in državnih barvah. Veličastno katedralo, prvovrstno umetnino ne samo v državi sami nego tudi izven granic je tolmačilo djakovsko učiteljstvo in en duhovnik kot zastopnik djakovske škofije Veličastna arhitektonika cerkvenega hrama v gotskem slogu in bogata slikarija nas je naravnost očarala. Po ogledu katedrale smo bili gosti domačega učiteljstva na pristrčnem gostoljubnem, uprav jugoslovenskem sestanku. Žal, smo se morali prehitro razstati, ker smo morali iti še isti večer nazaj v Osijek.

Velik porast članstva UJU na Hrvatskem.

Članstvo UJU na Hrvatskem in v Slavoniji je naraslo od 1960 na 2988, torej za 1028 članov in od 43 na 55 okrajnih društev, torej za 12 novih okrajnih društev.

Glavna skupščina UJU v Subotici 27., 28., 29. VIII. 1925.

Dne 27. avgusta smo zapustili ob 8. uri jutraj Osijek in nadaljevali pot na glavno skupščino UJU v Subotico, kamor smo dospeli ob 13. uri. Na potu smo občudovali ogromno bogastvo Bačke, ki je v istini pravi Kanaan za našo državo. Priliko smo pa imei tudi videti katastrofalne posledice silovitega orkana, ki je divjal nad Bačko dne 25. avg. popoldne.

Že v Osijeku smo dobili nekaj delegatov in delegatinj iz Slovenije, drugim smo se pridružili v Dalju, od kjer smo se vozili skupno.

V Subotici nas je sprejel na kolo-dvoru pripravljalni odbor, ki je imel porazdeljena stanovanja na posamezna poverjeništva, da je šlo razdeljevanje hitreje od rok.

Ja ne znam kako dakle stoji sa ručnim radom kao nastavnim predmetom u osnovnim školama u raznim Evropskim državama ali pre rata znam da su većina Evropskih država i Amerikanske države zauzele ručni rad neke kao obavezan a neke kao neobavezan predmet ali se sve više i više širi ideja da se rad istakne kao princip za razvijanje aktivnosti vaspitanikove i svestranog razvitka svih sila njegovih a ne samo da se kultivše kao manuelni rad u školskoj radionici.

U svome čuvenom delu »Die naturwissenschaften in der Erziehungsschule« Bajer je uzeo čoveka sa svima njegovim materijalnim potrebama kao polaznu tačku u vaspitnom programu. »Da bi čovek mogao podmirivati ove potrebe — veli on — mora da radi« i taj rad oko podmirivanja kulturnih potreba Bajer uzima kao osnov celokupnog nastavnog programa. Razvitiak kulture on izlaže u jednom redu stupnjeva rada. Kao glavni stupnjevi su:

- stapanj lovačkog života;
- nomadski život;

c) građansko društvo (zasnovano na radinosti.)

Na ove stupnjeve on hoće da nasloni sve oblike školnog života: usputni rad, nega i zaštita životinja, školski vrt, školske radionice i školski laboratorijumi.

Za njega se može reći da je tvorac moderne škole rada.

Na osnovi načela Bajerovih Seufert je u svom delu: »Arbeitskunde in der Volks- und allgem. Fortbildungsschule«, koje je izašlo 1883. g. u Lajpcigu, uneo nov predmet u Didaktiku pod imenom »Nauka o radu, (Arbeitskunde) po kome se obrazuje sav kulturni život sa svima potrebama.

G. Lj. Protić, naš pedagog, u svojoj Pedagogici izložio je kao sredstva za razvijanje rada u školi školska putovanja. Školsku gradinu, zaštitu i negu životinja, školsku radionicu i školske laboratorije. Ovi oblici školske života smatraju se kao slika ekonomsko-kulturnog razvitka, koji smo napred izneli po Bajeru.

(Dalje prihodnjic.)

LISTEK.

MIH. M. STANOJEVIĆ:

Škola rada.

(Referat na V. pokr. skup. Pov. UJU — Ljubljana v Šoštanj.)

(Dalje.)

Prvi, koji je uspeo da kod nas zainteresuje jače našu javnost za ručni rad bio je g. Sreta Adžić. On je svojim člankom o ručnom radu u »Otađzbini« Vladana Dorđevića privukao pažnju i merodavnih krugova a, docnije, jednom svojom opsežnom raspravom na Učiteljskoj skupščini 1889. g. zainteresovao je i učiteljstvo naše i upoznao ih sa svima koristima i osobinama ručnog rada, kao i pravcima u kojima se on može razvijati u osnovnoj školi. U toj svojoj raspravi napominjao je on da su već i pre toga neki naši učitelji otpočinjali vežbe u ručnom radu sa svojim đacima kao u drvorezu s testericom, pletenju šešira od slame, kalamljenju voća

Javite naročnike za 1. in 2. številko Zvončka najkasneje do 12. t. m.

kolodvor, drugi so nas pa poiskali pozneje in so nam bili ves čas prijetni družabniki.

Seja glavnega odbora.

Že ob 15. uri se je vršila seja širšega glavnega odbora, katere dnevni red je bil: poročilo izvršilnega odbora, predlogi, namenjeni skupščini in dogovor glede dela na konferenci delegatov.

Seje so se od ljubljanskega poverjenišva udeležili slovenski člani širšega glavnega odbora tov. L. Jelenc, A. Gnus, R. Dostal in Iv. Tomazič.

Odbor je vzel na znanje poročilo o delovanju vodstva v preteklem letu.

Zborovanje delegacije.

Ob 17. uri se je pričelo zborovanje delegacije. Udeležba velikanska. Prisotnih več sto delegatov, zastopani prav gotovo vsi večji kraji v državi.

Po otvoritvi konference in overovljenju pooblastil so se določili kandidati za poedine sekcije.

Od Slovencev so bili predlagani za verifikacijski odbor Rudolf Dostal, za finančni Mirko Fegic, v odbor za predloge Luka Jelenc, v odbor za referat o učiteljskih Anton Hren in Pavel Flerè, v odbor za poročilo o šolskem nadzoru Ivan Tomazič in referent Ludovik Potočnik, v odbor za referat o šolskem zakonu Iv. Dimnik in za tajnika Aleksander Alt.

Že na tej seji je prišlo do hrupa, ki je običajen na skupščinah beogradskega poverjenišva, in ki je bil prav od tamošnje skupščine prenešen na glavno skupščino.

Že pri seji širšega glavnega odbora je skušal zanesti zmedo bivši predsednik UJU, Milutin Stanković, kar je hotel ponoviti na konferenci delegatov, a so viharne protesti z naravnost burnim ploskanjem onemogočili vsak tak poskus, tako da se je zamogla završiti konferenca delegatov v popolnem soglasju.

Podpredsednik zagrebskega poverjenišva, tov. Milojević, je protestiral proti vnašanju političkih razprtij na skupščino, posebno je protestiral proti temu, da je bivši predsednik UJU tov. M. Stanković razdeljeval in zanesel v zbornico svoj politični list »Slobodni Narod«, v katerem napada vodstvo UJU, katerega član je še vedno on sam.

Obširna debata se je razvila o omejitvi govora, kar je spričo tolikega števila delegatov neobhodno potrebno. Nekateri delegati so bili za omejitev govora na 5. drugi na 10 minut, nekateri so hoteli absolutno svobodo, kar pa z ozirom na omejen čas skupščine ni odobrvala večina.

G. Stanković je zahteval, da pridejo v vse odbore poleg zastopnikov poverjeništev tudi zastopniki opozicije, kar pa večina ni odobrila z ozirom na poslovnik in ker bi sicer lahko tvorilo po par ljudi svojo opozicionalno skupino in bi vsaka skupina potem zahtevala svoje zastopstvo.

Več delegatov je protestiralo, ker se je skupščina skicala v tako neugodnem času tik pred začetkom šolskega leta, da se je delegati ne morejo udeležiti polnoštevilno.

Glavno zborovanje.

Dne 28. avgusta se je pričela V. glavna skupščina UJU. Slovensko učiteljstvo je častno zastopano. Ako pomislimo velikansko oddaljenost in skrajno neprilichen čas tik pred začetkom šolskega leta, je udeležba Slovencev — okroglo stotino — dovoljna.

Vsega učiteljstva na skupščini se ceni nad 2000.

Zborovanje se je vršilo v takozvani gradski kući. Je to velikanska palača, kjer so nameščeni vsi državni in občinski uradi.

O razpoloženju piše »Politika« sledeče: Učitelji razumejo bolj od vseh drugih, da sebe disciplinirajo v momentu, kadar je treba čuvati svoje dostojanstvo pred gosti in kadar je treba manifestirati za idejo edinstva.

Ob 8. uri zjutraj je otvoril v naravnost razkošni dvorani glede na divno ornamentiko in umetniško rezbarijo, podpredsednik UJU Pero Vuksanović letno glavno skupščino s pozdravom navzočih skupščinarjev in zastopnikov oblasti.

V svojem nagovoru se je spomnil tudi bratov in sester učiteljev izven naših meja ki so tudi jugoslovenski učitelji, a se ne morejo udeležiti naše skupščine; naj bodo uverjeni ti jugoslovenski učitelji da vedno mislimo na nje.

Ministra prosvete je zastopal šef personalnega oddelka Jovo P. Jovanović, subotičko oblast veliki župan Dragosav Gjorgjević, vojaško upravo general Damjanović, domačo prosvetno oblast inšpektor Grgo Lulić in Cvetko Horvat, Jugoslovenskega Sokola starosta Kosta Petrović in še razni drugi funkcionarji.

Med burnim odobravanjem se je prečitala vdanostna brzojavka na Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in pozdravna brzojavka ministru prosvete Vukičeviću z željo da se čimprej donese zakon o narodnih šolah in pozdrav petemu mednarodnemu profesorskemu kongresu v Beogradu.

V imenu g. ministra prosvete je govoril kot pooblaščenec g. Jovo P. Jovanović, šef personalnega oddelka v ministrstvu prosvete Povdarjal je, da se kljub malim personalnim izpremembam v ministrstvu misli voditi dosedanja smer prosvetne politike tudi v naprej. Vsi referenti v ministrstvu bodo kolektivno sodelovali na vseh poslih a drugače jim hoče g. minister pustiti proste roke. Ugotovil je, da ima naša država večje število učiteljstva, kakor ga potrebuje. Od 620 letošnjih kandidatov jih je bilo le 200 prideljenih na službena mesta, 420 jih je pa ostalo brez mesta. Napačno je, da se ni vodila točna statistika o tem, kakor je napačno, da gredo ti mladi ljudje v druge stroke. Zato je nova uprava upokojila sedaj nad 500 učiteljev in učiteljic, ki so dovršili 35 službenih let in nekvalificirane učitelje. Nadalje se je gospod Jovanović dotaknil vprašanja šolskega zakona in obrazložil mišljenje g. ministra, ki želi, da učiteljska skupščina dobro pretrese projekt zakona o osnovnih šolah in poda svoje mišljenje. Po mnenju govornika je to tembolj potrebno, ker so sedanji projekt izdelali ljudje, ki ne poznajo osnovne šole. Posebno opozarja na vprašanje vzdrževanja šolstva in na nadejalno izobraževanje med 14 in 18 letom, ki ga posebno pospešujejo druge kulturne države.

O reformi učiteljskih in nadaljnih učiteljskih izobrazbi.

O tej temi je referiral g. Milisav Marković, ravnatelj učiteljskega v Šabcu.

Ta referat nam je obljubljen, da ga prejmemo in prinesemo v celoti. Povdarjati pa moramo, da je g. Marković iznesel prav moderno stališče v pogledu učiteljske izobrazbe, ki je skladno s stremljenjem učiteljstva po visokoškolski izobrazbi.

O nadzorstvu in nadzornikih osnovnih šol.

Sledil je referat o nadzorstvu in nadzornikih osnovnih šol. Podal ga je Slovenec, šolski upravitelj Ljudevit Potočnik iz Štor pri Ceju naravnost vzorno. Dasiravno v slovenskem narečju, je dosegel s svojimi stvarnimi izvajanji in logičnimi zaključki popolno umevanje in naravnost viharno odobravanje navzočih zborovalcev.

Referat priobči v celoti beogradski »Učitelj«, centralno ped. glasilo UJU.

»Politika« piše o referatu sledeče:

»Simpatična pojava g. Potočnjaka izazvala je još lepše raspoloženje. Sa dugom plavom bradom, g. Potočnjak potseća pre na kakvog skromnog ruskog kačudera, nego na učitelja. Motiv za izradu ove teme dao mu je g. Marković, profesor i narodni poslanik, koji je jednom prilikom u Skupštini kazao, da su učitelji

mного plaćeni, da treba više da rade i da im za nadzornike treba postaviti profesore. G. Potočnjak smatra da su učitelji najbolje upoznati sa životom i radom kako osnovnih škola tako i učitelja i da zato samo učitelj može da bude nadzornik učitelja. S obzirom na njihove prilike u Slovenačkoj, g. Potočnjak zahteva, da nadzornici moraju biti verni jugoslovenskoj ideji, jedinstva državnog i da se za školu ne sme ništa učiniti bez učitelja i protiv učitelja.

Ceo njegov referat bio je protkan patriotskim rečima i željom da »Slovenac, Srbin i Hrvat za uvek ostanu brat«, kako on to slikovito kaže.

Pred spomenikom padlih za osvojenje in ujedinjenje.

Po končanem dopoldanskem zborovanju se je formirala veličastna povorka in je odšla z vojaško godbo na čelu, ki je svirala nacionalne pesmi, k spomeniku padlim za osvojenje in ujedinjenje od leta 1912.—1918, ki so ga postavili hvalni meščani Subotice, Srbije in Banjevci ter je bil tamkaj v imenu UJU položen venec, ki so ga nosile štiri učiteljice, ena Banjevka, ena iz Srbije in dve iz Subotice.

Pred velikim marmornim spomenikom, ki je bil odkrit 31. maja t. l. je govoril v imenu jugoslovenskega učiteljstva poverjenik UJU — Zagreb g. Josip Skavić. Njegov govor je bil zahvala in zakletva vsega jugoslovenskega učiteljstva padlim junakom, da hočejo učitelji ravno tako delovati za kulturno dobro države, kakor so oni delali za njeno osvoboditev. Venec je nosil napis: »Junaki, sprejmite mali dar hvaležnosti jugoslovenskega učiteljstva«. Ob polaganju venca je vse jugoslovensko učiteljstvo zapelo državno himno.

Delovanje odsekov in ogledovanje poljedelske razstave in mesta.

Popoldne so delovali do pozne ure odseki.

Ostali skupščinarji so ogledali mesto, pred kratkim otvoreno poljedelsko razstavo in bližnje kopališče Palić.

Naši učitelji so posebno ogledovali poljedelski oddelek razstave, v katerem se nahajajo vzorne slike iz kmetijstva, ki bi jih bilo neobhodno potrebno natisniti in založiti ter razpečati posebno po naših šolah. Učiteljice so se povečini ustavljale v oddeku, kjer so bili izloženi krznarski izdelki in ročna dela.

Koncert v sinagogi.

Na večer so se člani udeležili duhovnega koncerta v sinagogi, ki je bil prirejen na čast učiteljstvu. Prisostvovati koncertu je bil pravi užitek. Mešani pevski zbor, v katerem se nahajajo znameniti operni pevci, ki jih posebej plača hebrejska občina, je odpel več cerkvenih pesmi, ki napravijo na človeka mogočen utisek. Bila je pa to novost in posebnost za naše učiteljstvo.

Koncert se je vršil v splošno zadovoljstvo in umetniški užitek prisotnih. Izvajale so se vokalne skladbe prvovrstnega pevskega zbora in s spremljevanjem orgel. Pred pričetkom je nadrabin v svečeniškem ornatu tolmačil hebrejsko bogoslužje.

Poročila odsekov.

Dne 29. dopoldne se je skupščina nadaljevala in so podali svoja poročila odseki, ki so zborovali prejšnjega dne ves popoldan.

Verifikacijski odbor.

Ob 8. uri zjutraj se je pod vodstvom podpredsednika Vlade Petrovića nadaljevala glavna skupščina s poročili odsekov.

Kakor se je vršila prvi dan še dokaj v redu, je bila ta dan zborovalna dvorana pozorišče skrajno hrupnih in neljubih prizorov.

Prvo je prišlo na dnevni red poročilo verifikacijskega odseka.

Pri tej priliki se je z zadovoljstvom konstatiralo, da so kljub največji oddaljenosti zastopana vsa slovenska okraj-

na učiteljska društva in tudi iz drugih delov države, posebno iz Hrvatske je bila udeležba polnoštevilna.

Odsek za šolski zakon.

Ta odsek je zboroval popoldne od 2.—6. Propadel je v odseku predlog zastopnika ljubljanskega poverjenišva, da naj se definitivnih zaključkov ne dela sedaj, temveč naj se pozovejo vsa poverjenišva, da do dne 15. septembra predložijo izvršilnemu odboru svoje predloge k izpremembam glavnega odbora, ki jih naj izvršini odbor nato znova redigira in predloži ministru prosvete. Osvojena pa so bila stališča, ki jih je zavzela pokrajinska skupščina v Soštanju, posebno z ozirom na čl. 87. in 106. projekta in druge zadeve označene v soštanski resoluciji ter še drugi izpreminjevalni predlogi, ki se nahajajo v spomenici Pov. UJU — Ljubljana, a jih ni že prei osvojil glavni odbor.

Sledilo je poročilo Ante Tunkla (Zagreb) o projektu šolskega zakona. Splošno se je v debati povdarjalo žalostno dejstvo, da se v dobri šestih letih še ni ustvaril enotni šolski zakon za celo državo. V nadaljnji razpravi, ki je zavzemala velikansko razburjenost in razpaljenost duhov, so posamezni govorniki (Mihajlović, Stanković, Ljutić, nadzornik iz Novega Sada, Janković, Kostić, Žika Radosavljević in drugi) z vso vehemenco zahtevali učiteljsko stalnost. Pri tej priliki so se pojavili med posameznimi predstavniki beogradskega in zagrebskega poverjenišva burni prizori in je često kazalo na to, da se bodo najrazboritejši dejansko spoprijeli.

Iz debate o projektu šolskega zakona povzemamo sledeče: Stalnost učiteljstva mora ostati neokrnjena od prvega dne do zadnjega. K izpreminjevalnim predlogom je g. ministru izročiti na vsak način tudi primeren komentar. Svoboda učiteljstva mora biti v vsakem oziru zagantirana in se ne sme učiteljstva zastopavljati za drugimi uradniki v tem oziru. Tako važno resolucijo, kakor je predložena v šolskem zakonu, bi bilo treba dati prej že na vpogled delegatom, da jo prouče. Protestiralo se je proti temu, da morajo šolski zakon izvajati ljudje, ki ga ne poznajo in niso učitelji. V debati je padel tudi protest proti upokojitvi učiteljstva s 35 službenimi leti. Češ, da naj učitelji služijo, dokler je fizično zmogljivi, ker mlajši ne prihajajo v šolo z onim navdušenjem, kakor starejši. Povdarjala se je nadalje potreba uvesti v zakon dovoljno gospodarsko garancijo, da bo šolstvo lahko napredovalo glede vzdrževanja in zidanja šol. V to svrhu bi bilo potreba unesti v zakon fond 20.000.000 Din za zidanje šol, kakor je bil že v prejšnjih projektih. Poslednja dva govornika sta izrabila to priliko in sta zavračala trditev zastopnika ministra prosvete, da je hiperprodukcija učiteljstva v naši državi, trdeč, da se bo v hiperprodukciji lahko govorilo tedaj, kadar bo v naši državi sto na sto pismenih in nič analfabetov, a ne 27%.

Zadnjo besedo je imel referent, ki je povdarjal, da je odsek točno in vestno predelal zakonski načrt in vnesel izpremembe. Žal, da po šestih letih še nismo dobili enotnega šolskega zakona. Kar se tiče unifikacije si ne more predstavljati brez te popolnega duhovnega edinstva. Na vse točke, ki se tičejo učiteljske stalnosti, je posebno pazil odbor in je odstranil in predlagal izpremembe pri vseh členih na podlagi katerih bi se odpirala vrata protekciji in partizanstvu. On smatra, in na to stališče se je postavil tudi odsek, da je ta zakon le prehodni. V zakonu se borimo za 32-letno službeno dobo in je to naše načelno stališče zato se ne moremo istočasno boriti proti upokojitvi učiteljstva s 35 službenimi leti za kar govore več osebni interesi prizadetih, kakor pa kako načelno stališče. Borba proti upokojitvi s 35 službenimi leti bi pobijala in slabila našo zahtevo za 32 službenih let.

Sprejeta je bila nato resolucija odseka, ki jo priobčimo v celoti v eni prihodnjih števil »Učit. Tov.«

Vse šolske knjige in šolske potrebščine

ima v zalogi knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

➔ **Naročite jih pravočasno, zahtevajte cenike!** ➔

Odsek za učiteljsko izobrazbo.

Nato je prišlo na vrsto poročilo o odseku za nadaljno učiteljsko izobrazbo in o reformi učiteljskih. Podal ga je referent prof. Josip Skavić iz Zagreba.

Sprejete so bile resolucije o osnovanju pedagoške fakultete na univerzi ali posebni oddelki o razširjenju učiteljske izobrazbe na učiteljskih na pet let, o enotnem zakonu in učnem načrtu učiteljskih, o osnovanju vadih na vseh učiteljskih in o otvarjanju učiteljskih v večjih kulturnih centrih, o ukinitvi pedagoških oddelkov, o šolanju v inozemstvu v svrhu pridobivanja ped. izkustev itd.

Referent je povdarjal v svoji utemeljitvi potrebo reformiranja učiteljskih, ponuka praktičnih predmetov. Ugotovil je, da je učiteljska šola v krizi. Potreba je posebnih ustanov za učiteljsko izobrazbo itd.

Celotno resolucijo o reformi učiteljskih in učiteljske izobrazbe prinesemo v eni prihodnjih številkih »Učit. Tov.«

Finančni odsek.

Poročilo finančnega odseka je izkazalo čistega dohodka v minuli upravni dobi 161.928 Din.

Odsek o šolskem nadzorstvu in nadzornikih.

Sledilo je poročilo odseka o nadzorstvu in nadzornikih osnovnih šol, ki ga je podal Miho Kusjanović (Dubrovnik). Sprejet je bil predlog, da obdrže nadzorniki stalnost najmanj pet let.

Resolucijo priobčimo v prihodnje v celoti.

Odbor za predloge.

Odsek za predloge, katerega predsednik je bil ravnatelj Luka Jelenc, je podal 44 raznih predlogov, ki se tičejo materialnega stanja učiteljstva aktivnega kakor upokojenega. Pri slednjem se je zlasti zavzemalo za prevedbo takozvanih kronskih upokojencev na dinarske. Nadaljni predlogi se tičejo pravne in administrativne uprave, otvoritve morskoga zdravilišča v Kraljevići, priznanja učiteljskega doma v Zagrebu poverjeništvu itd. V debati je porabil Milutin Stanković (Beograd) priliko za zahtevo, da referenti v ministarstvu ne smejo biti člani glavnega odbora niti uredniki učiteljskih listov. Njegov predlog je propadel kljub temu, da so se izjavili zanj posamezni člani glavnega odbora.

Vse sprejete predloge prinesemo v eni prihodnjih številkih v celoti.

Odbor za »Izveštaj«.

Poročilo odseka o izveštaju izvršnega odbora je sledila viharna debata, tekom katere so se zopet razpaljevale

strasti posameznih grup s hrupnimi prizori. V največji vihri je predsednik prekinil zborovanje.

Na nadaljnjem zborovanju ob 15. uri so posamezni govorniki v temperamentnih govorih ki bi zaslužili drugačne vsebine in oblike, dajali duška svoji razburjenosti in strasti. Med največjo vihro, ko so se z največjo težavo večkrat komaj preprečili dejanski spopadi, je uspešno in med burnim odobravanjem nastopil šolski upravitelj Josip Lapajne iz Cerkelja pri Kranju, ki je zahteval, naj se politika eliminiira iz strokovne organizacije, ker je na škodo ugledu učiteljstva in naj zagrebško in beograjsko poverjenišvo rešava svoje spore doma ter naj jih ne vlačí na glavno skupščino. Njegov pomirjevalni govor je bil viharno aklamiran s klici: Živelj Slovenci!

Skupščina je sprejela po viharnih debatih poročilo večine in je zavrnila oddvojeno poročilo in pripombe k poročilu s strani manjšine.

Volitve.

Sledile so volitve uprave UJU, pri kateri priliki je ponovno prišlo do neprijetnih prizorov med večino in manjšino. Izvršilni odbor je podal ostavko in tako je moralo priti do novih volitev, dasiravno še ni potekla funkcijska doba in bi se morale vršiti volitve šele prihodnje leto. Predsednikom UJU je bil izvoljen Pero Vuksanović (Beograd). Med drugimi je bil voljen v izvršilni odbor referent Pavel Flerić (Beograd). Na njegovo dosedanje mesto v širšem glavnem odboru pa Josip Lapajne, šolski upravitelj v Cerkljah pri Kranju.

Časopisni glasoivi o slovenski delegaciji.

»Politika« piše:

Slovenci su se za sve vreme skupštinske sednice držali vrlo dostojanstveno. Oni su samo posmatrali ove scene i žalili što je došlo do tih scena na skupštini jugoslovenskih učitelja.

Banket.

Zvečer se je vršil banket, ki ga je priredila subotička mestna občina na čast udeležencem skupščine v kopalšču Palić pri Subotici.

Vkljub burnim scenam na skupščini se je Udruženje ojačilo glede delazmožnosti vodstva in tudi številčno je narasla armada UJUjevcev na 13.000 članov, in še vedno pristopa novo članstvo.

Delo glavnega odbora UJU v letu 1924.—25.

(Konec.)

Glavni Odbor u svojoj punoj sednici održanoj 30. decembra 1924. god. izabrao je naročiti odbor, kome je poverena briga o načelnosti i detaljima za privođenje u delo ovog pitanja. U taj su odbor izabrani: Bartul Đivoje iz Splita, Antun Gnuš iz Dol. Hrasnika, Jan Bihrasnik, Rudolf Pilko, Anta Mladenović, Živ. Radosavljević, Milorad Vujanac, gđa Jela Ivanovića i Aleksije Đurđić iz Beograda, a sem njih g. Milan Mitrović upr. škole u Koviljači, Drag. Tešić školski nadzornik, Milan Stanojević, Mil. Jevtić, Mirjana Jakšićeva, učitelj iz Loznice.

Verujući da će izabrani odbor u saradnji sa Gl. Odborom a dokazanom svešću članova UJU o interesima našega ne samo Udruženja no i staleža kome pripadamo — slobodni smo očekivati s punim uverenjem, da će uskoro Učiteljski Dom u Koviljači, kao naša zajednička imaošina biti prvo kandilo u veličanstvenom hramu našeg narodnog jedinstva i naše ljubavi prema lepšoj i sigurnoj budućnosti našeg naroda.

S toga očekivati je, da će svi članovi Udruženja preko svojih mesnih organizacija odgovoriti tačno i na vreme ne samo

svojoj ličnoj obavezi, nego i u ostalim dužnostima van toga, te kako bi se u toku školske godine 1925/26 pristupilo neposrednom radu i omogućilo što skorije realizovanje pitanja i ideje o podizanju našeg Doma u Banji Koviljači.

IV. Učiteljska Skupština u Dubrovniku usvojila je predlog Izvršnog Odbora i o podizanju jednog Dačkog doma u Beogradu, koji bi imao služiti poglavito za smeštaj daka i učitelja iz cele naše države kad dolaze poradi svojih ekskurzija u Beograd, kao prestonicu svoju. Ova odluka nije izvršena u toku ove šk. godine poglavito s toga, što je Povereništvo Beogradsko bilo razvilo vrlo živu akciju u toku ove godine preko učitelja i daka u Srbiji, Crnoj Gori i Vojvodini za prikupljanje priloga za dogradivanje i proširivanje Učit. Doma, te ne bi bilo uspeha kad bi se za oba ova doma u isto vreme skupljali priloz i apelovalo na jednu istu publiku

U idućoj godini počeće se intenzivnije raditi na ostvarenju ovih skupštinskih odluka.

Neka nam je dopušteno napomenuti sa prijatnim zadovoljstvom, da je za po-

dizanje Jugoslovenskog Dačkog Doma prvi prilog već dao u hiljadu dinara naš drug g. Mih. M. Stanojević u spomen svoje proslave četrdeseto-godišnjice prosvetnog, književnog i nacionalnog rada i time udario prvi kamen u temelj te naše buduće građevine, zajedničke kuće celokupne naše jugoslovenske omladine, budućnosti naše.

Delo na projektu zakona o narodnih školah.

Najveći deo vremena u toku školske godine uzimao je i najviše posla zadavao Izvršnome Odboru rad na Zakonu o nar. školama. Skoro sve učiteljske skupštine od oslobođenja pa na ovamo jednoglasno su zahtevale i isticale prešnu potrebu donošenja jedinstvenog zakona o osn. školama za celu zemlju i unificiranje nastave u državi. Ali se sve do ove godine nije mogao doneti zakon o nar. školama zbog poznatih političkih prilika. Predašnji Ministar prosvete, G. Miša Trifunović podneo je bio Nar. Skupštini jedan predlog zakona o narodnim školama ali ga Skupština nije mogla doneti jer je na brzo posle toga bila raspuštena. Ove školske godine podneo je Nar. Skupštini na rešavanje predlog zakona o nar. školama Ministar g. Svetozar Pribičević i on se sada nalazi na rešavanju.

On se ima prema Ustavu rešavati u Zakonodavnom Odboru po kratkom postupku i potom podneti plenarnoj sednici Skupštinskoj, koja ima da ga glasanjem primi ili odbaci. Zakonodavni Odbor je izabrao sekciju koja će ga detaljno pretresati i uputiti po svršenom poslu Zakonodavnom Skupštinskom Odboru. Sekcija je uzela u pretres taj zakonski projekt i donela ga zbog poznate političke promene u Vladi i kako je Nar. Skupština odložena do jeseni negova će dalje sudbina zavistiti od prilika i dalje situacije.

Zakonski projekat koji se nalazi pred Narodnom Skupštinom ima svoj istorijat i on će se izneti pred Učiteljsku Skupštinu, koja ima da ga pretrese i oceni, jer je po rešenju Glav. Odbora stavljen na dnevni red. Neka nam je dopušteno samo uzgred napomenuti, da je ovom projektu zak. o nar. školama dala prvobitnu osnovicu učiteljska komisija obrazovana od strane Min. Prosvete, a koju su sastavljali naši najpriznatiji učitelji iz svih pokrajina i dva priznata naša pedagoga. Taj projekat učiteljske komisije pretresao, je proširio i preradio Gl. Prosv. Savet, u kome su takođe učestvovali naši najvideniji naučnici i pedagozi i delegati iz svih pokrajina a sem toga i predstavnici našega Udruženja: g. Milutin Stanković, ondašnji predsednik Uč. Uruženja i Dim. Sokolović predsednik Povereništva — Beograd.

Taj projekat je podnet sadašnjoj Nar. Skupštini na rešenje sa izmenom samo jednog vrlo neznatnog broja članova, koji bi, ako budu rešeni kako su predloženi, bili štetni po školu i učiteljstvo.

Te su izmene umesene nenadno, oštrinom svojih odredaba sasvim prirodno uzbudile učiteljstvo, kad se saznalo za njih, i među učiteljima je ovladao nemir i užurbanost. Te se odredbe tiču poglavito podizanja i izdržavanja škola i učiteljskih kazni.

Izvršni Odbor i sam iznenađen ovim nenadnim izmenama Projekta Gl. Pr. Saveta u glavnome, hladnije je sudio o svemu, jer je znao da taj projekat ima da reši Narodna Skupština, i da tamo ima ljudi i učiteljskih prijatelja, koji će svaku stvar pri rešavanju dobro odmeriti i neće dopustiti da se ozakone ikakve odredbe, koje bi bile na štetu škole i učiteljstva. Izvršni Odbor zna s kakvom žudnjom i s kakvim nestrpljenjem iščekuju naši drugovi novi zakon a naročito oni, koji žive pod krovom predratnih austrijskih zakona, kojima nije ni u čemu zagarantovana stalnost učiteljskoga položaja, a nisu se dali zaneti političkim momentima i raspoloženjima izvesnih krugova, koji bi želeli da što duže ostane današnji provizorijum zakona i da se unificiranje školskog zakonodavstva što duže odlaže iz političkih razloga, koji su poznati. On je znao da se zakonski projekat može i dopuniti i izmeniti u nekim važnim odredbama, a naročito u onim koje tangiraju bitne interese škole i učitelja — u samoj Skupštini, i zakon bi bio u glavnom dobar. Izvršni

je Odbor vodio računa i o mnogim vrlo dobrim i naprednim odredbama koje su ušle u zakonski projekat, i o ljudima, koji su tvorci toga projekta, pa i o ugledu našega Udruženja, čiji su predstavnici dali svoj potpis u Gl. Prosvetnom Savetu na nj.

Sve izmene koje su najflagrantnije bile Izvršni Odbor dostavio je kratkim putem odmah i Ministarstvu Prosvete i skupštinskoj sekciji.

Kako se zakon u skupštinskoj sekciji lagano radio Izvršni Odbor je imao vremena da naknadno konsultuje o svojim predlozima i Širi Gl. Odbor, koji je po zahtevu povereništava sazvat bio za 29. juli ove godine.

Za sve to vreme, do sastanka Šireg Gl. Odbora, Izvršni Odbor je budnim okom pratio svaki korak u razvoju školskog zakona i stalno bio u kontaktu sa sekcijom Nar. Skupštine i narodnim poslanicima dežurstvom svojih članova, a cirkularima svojim obaveštavao je Povereništva o svome radu i nastojavanju oko zakona, čekajući najzgodniji momenat kad treba pozvati i Širi Glavni Odbor da jačim autoritetom pomogne njegovu akciju.

Kad se sastao Širi Gl. Odbor on je s Upravom Povereništva Beogradskog, koristeći se opsežnim memorandumom Povereništva ljubljanskog, i usvojivši napomene Izvršnog Odbora, proširio iste i spremio rezoluciju o zakonskom projektu koji je pred Skupštinom sada, tako da ona ima jedan odličan materijal za dopunu i izmenu podnetog projekta, koji bi mogao, ako se usvoji sa našim napomenama poslužiti korisno i školi i narodnoj prosveti.

Predpisi o polaganju usposobljenostnega ispita.

Pravila o polaganju praktičnih učiteljskih ispita, na osnovu čl. 29. o nar. školama koja važe za Srbiju, Crnu Goru i Vojvodinu izmenjena su na štetu učiteljskih kandidata koji polažu te ispite. Ove izmene predstavljaju jedan apsurd i onemogućavaju polaganje praktičnog ispita učiteljima, a uz to određenim rokom propisanim za prijavu i polaganje ispita produžuju privremenost službovanja na štetu učitelja. Po tim izmenama učiteljima se nije dopuštalo da se mogu služiti ikakvom knjigom i da svoje pripreme moraju izradivati pred komisijom, pa čak nisu davale mogućnosti ni da kandidati pribave očigledna sredstva i druge pomoćne pedagoške i metodičke pripreme potrebne za uspešno izvođenje predavanja.

Izvršni Odbor je po učinjenim predstavnika mnogih mladih učitelja i učit. društava i preko štampe i ličnom intervencijom uspeo, te su ova pravila u nekoliko izmenjena i učiteljima olakšala polaganje ispita.

Delovanje Glavnega Odbora UJU.

Širi Glavni Odbor našega Udruženja održao je u toku ove godine 3 sednice. Prva sednica je bila 29. i 30. decembra pr. godine, druga 29. jula a treća 27. avgusta (u Subotici).

Na prvoj sednici koja je bila sazvana po zahtevu povereništava povodom poznatih članaka u »Nar. Prosveti« — promenjeno je Uredništvo i odlučeno da dužnost predsednika do sastanka skupštine vrši prvi podpredsednik g. Pet. Vuksanović. Opširan izveštaj sa te sednice odštampan je u »Nar. Prosveti« od ove godine.

U isto vreme Širi Gl. Odbor akceptirao je publikovanu izjavu Izvršnog Odbora, kojim se principijelno slaže s tim, da učitelji koji učestvuju u političkoj borbi mogu biti ganjani. Kako su svi pred zakonom jednaki to se učiteljima ne mogu osporiti njihova prava dok su u granicama zakona.

Na sednici od 30. XII. 1924. g. uvažena je ostavka koju je podneo na položaj poverenika g. Ivo Radovanović iz Splita.

Za tim je pretresano pitanje o daljem uređivanju družinskog lista i odlučeno o mestu držanja V. Učiteljske Skupštine i temama koje će se raspravljati na njoj. U ovom pitanju pošto je diskusijom, u kojoj je sudelovalo veći broj članova i dao podatke i orijentacije Izvršnom Odboru, Širi Odbor ovlastio je Izvršni Odbor, da on po svome nahođenju i okolnostima odredi mesto držanja učit. skupštine i izvrši izbor tema s tim, da svakako

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.

na V. Učitelj. Skupštini bude raspravljana i tema o škol. nadzoru, koja je ostala neraspripravljena u Dubrovniku.

IV. tačka dnevnog reda u sednici Šireg Gl. Odbora bila je pitanje o podizanju Doma, sanatorijuma u Koviljači. Povođom ovoga pitanja Širi Gl. Odbor je rešio da izvršni Odbor spremi pravila o podizanju doma i iznese Skupštini na odobrenje, i izvrši izbor građevinskog odbora, koji bi se imao brinuti o svemu daljem.

V. tačka su bili predlozi da se poradi kod G. Ministra Prosvete da nastane kod merodavnih, da nam se isplati razlika u platama; da se udate učiteljice u svemu izjednače s učiteljima jer vrše iste dužnosti, i da imaju iste dodatke; da se umole nadležni da izbegavaju velike formalnosti oko razvrstavanja; da se umoli G. Ministar Prosvete za skorije rešenje aktuelnih pitanja, kao što su uređenje školstva, slobode školstva prema policijskim vlastima, slobode prema crkvi, religijske nastave, izrada nastavnog programa i zakona i da se to sve dostavi pismeno G. Ministru, i da sračunavanje penzija bude u duhu Zak. činovničkog, i bez velike procedure tako kako će se ukazom kojim se učitelj penzionise odrediti u isto vreme i njegova penzija. Za tim je rešeno da se umoli G. Ministar da se u Bosni postave sreski školski nadzornici kao i u drugim krajevima.

Po svima ovim predlozima obavešten je i Ministar Prosvete, kome je lično predstao ceo Širi Gl. Odbor i uz razloženu motivaciju predao svoje zahteve.

Gospodin Ministar je primio rezoluciju i dao povoljan odgovor po svima tačkama i taj je odgovor saopšten učitelstvu preko »Nar. Prosvete«.

Druga sednica Gl. Šireg Odbora bila je 29. juna t. g. u Beogradu poglavito zbog projekta Zak. o Nar. Školama, koji je počeo da se pretresa u Nar. Skupštini u Zakonodavnom Odboru sa dnevnim redom:

1. projekat Zak. o Nar. Školama;
2. izmene i dopune pravila UJU i
3. predlozi.

Po prvoj tački dnevnog reda Širi Gl. Odbor je izradio svoj memorandum, u koji je umeo sve izmene i dopune u podnetom projektu Zak. o Nar. Školama koje su objavljene u dodatku 48 Br. »Nar. Prosvete«. Kao najglavnije svoje zahteve od kojih apsolutno neće učiteljstvo nikako odstupiti istakao je Širi Gl. Odbor ove tačke:

1. da se čl. 33. zak. projekta, koji govori o podizanju škola saglasi potpuno sa redakcijom Izvršnog Odbora t. j. da država omogućiti sumom od sto miliona dinara fond za podizanje osn. škola, koji bi se svake godine povećavao sa 20 miliona po državnom budžetu.

Ovaj bi fond služio kao najnužnija pomoć siromašnim opštinama, da pod povoljnim uslovima mogu naći dovoljan kredit po svome imovnom stanju. Samo na ovaj način može se omogućiti pravilan i normalan priraštaj školskih zgrada i omotiti, da se široke narodne mase propuste kroz narodnu osnovnu školu.

2. Da izdržavanje škola vrše i dalje opštine, no u slučaju ako neka opština nije u mogućnosti da svakoga meseca preda odgovarajuću dvanaestinu škol. budžeta blagajniku, onda da taj izdatak izvrši odmah sreska finansijska uprava, a država da sama vrši za taj izdatak naplatu od opštine

3. Da učitelj može biti mestom pokretan 6 godina t. j. 3 godine kao privremeni i 3 godine kao stalan učitelj — dok međutim projekat predviđa: da svaki učitelj ostaje 9 godina pokretan, 3 godine kao privremeni a 6 godina kao stalni.

4. Da se odeljak o kaznama učiteljskim u svemu sprovede u duhu odredaba zakona o činovnicima građanskog reda;

5. Da sve predmete u osn. školi predaje učitelj. Samo u mestima gde je nastavnik druge konfesije, no što su učenici, predavače religijsku nastavu sveštenik.

Naš memorandum sa svima zahtevima u pogledu izmena i dopuna zakonskog projekta predao je Gl. Širši Odbor tada-

šnjem Gospodinu Ministru Prosvete koji je obećao da će ih proučiti i voditi računa o njima a da će se povući disciplin. kazne, koje su najviše uznemirile učiteljstvo, a to je obećao isto i novi Ministar Prosvete, kad mu se predstavio Izvršni Odbor prilikom stupanja na novi položaj.

Posle rada na projektu pretresane su izmene u pravilima UJU koje je izradio Izvršni Odbor, pa je po njima odlučeno: da se ostave na rešenje Skupštini pošto se konsultuju povereništva.

Treća sednica Šireg Gl. Odbora je održana u Subotici u oči sastanka Skupštine sa dnevnim redom koji je objavljen za Skupštinu.

Uprava UJU.

Izvršni odbor u toku ove godine bio je opterećen velikim administrativnim radom. Poslovi našega Udruženja veoma su se razgranali. Kancelarija našeg Izvršnog Odbora postala je u malome čitavo nadležstvo. Izvanredno velika prepiska kako s organizacijama tako i pojedinim članovima Udruženja, apsorbovala je celokupno vreme. Veliki broj učitelja obraćao se Udruženju tražeći obaveštenja po raznim pitanjima koja su se doticala bilo ličnih bilo opštih interesa. Toga rada je Izvršni Odbor pored glavnog sekretara G. J. Milijevića, koji je s najvećim naporima vršio svoju dužnost na opšte zadovoljstvo morao uzeti i pomoćnika sekretaru, koji je davao potrebna obaveštenja preko »Nar. Prosvete«.

Administracija je bila u tesnoj vezi s redakcijom »Narodne Prosvete« i obavestavala i preko lista članove i organizacije o pojedinim predstavkama činjenim kod nadležnih faktora a objavljivala je redovno i rad Izvršnog i Glavnog Odbora kao i rad pojedinih društava i povereništava.

Osebnne izpremembe v vodstvu UJU.

1. Usled poznatog razmimoilaženja u pogledu na pisanje u »Nar. Prosveti«, na zahtev većine povereništava, došlo je do saziva Šireg Gl. Odbora UJU.

Širi Gl. Odbor sastao se je 29. decembra i na svojoj sednici, kojoj je bilo prisutno 27 članova, odlučio: da se dotadnji predsednik Udruženja i urednik Nar. Prosvete g. Milutin Stanković smeni sa tih dužnosti a da dužnost predsednika UJU vrši do prve Skupštine g. Petar Vuksanović, dotadnji podpredsednik. Za novog urednika »Nar. Prosvete« izabrat je g. Staniša Stanišić, učitelj iz Beograda. Za članove redakcionog Odbora Širi Gl. Odbor izabrao je: g. Grgu Brigljevića, Pavla Flere-a, Čedu Todorovića i Tihomira Kostića, učitelje iz Beograda.

2. Prema gornjoj odluci Šir. Gl. Odbora Izvr. Odbor ostao je bez podpredsednika. U toku rada od 6 meseci pokazalo se, da je neophodno potrebno da on ima i svoga podpredsednika, koji bi zamenjivao g. Vuksanovića, u izvesnim slučajevima, kad on bude sprečen da vrši svoju predsedničku dužnost. Stoga je Širi Gl. Odbor na svojoj sednici od 30. juna t. g. izabrao g. Vladu Petrovića za drugog podpredsednika.

3. U toku godine bila je i treća promena u Izv. Odboru. G-da Jelisaveta Joksimovička (prede Radovičeva) prilikom svoje udaje podnela je ostavku na članstvo u Izvršnom Odboru, motivišući je time, da tu dužnost posle udaje ne može više uredno i savesno ispunjavati.

Odbor je uvažio g-di Joksimovički ostavku i na njeno mesto pozvao zamenika po redu g. Danila Dordevića učitelja iz Beograda.

Delovanje izvršilnoga Odbora.

Izvršni Odbor u toku ove godine održao je 44 redovne sednice, 3 vanredne i 1 svečanu. Ukupno 48 sednica. Osim toga Širi Glav. Odbor sastajao se u toku ove godine u tri maha: 29. decembra, 1924. god., 30. juna i 27. avgusta ove godine. O radu na sednicama Šireg Glav. Odbora bilo je govora na drugom mestu ovoga izveštaja.

U toku godine Izv. Odbor se starao da odgovori svojim dužnostima u svakom

pogledu. Po sebi se razume, da je najviše truda i staranja uložio oko izrade projekta novoga zakona o nar. školama i na zaštiti i intervenisanju po žalbama i molbama naših drugova iz cele zemlje u različitim slučajevima. U tom pogledu Izv. Odbor nije nikad žalio ni truda ni vremena da se svakoj žalbi (ako joj je bilo mesta) i molbi što pre udovolji. Ako pored sve dobre volje i truda u ponekim slučajevima nije imao uspeha, to ne može biti krivica do njega, jer je to često puta zavisilo od drugih uticaja, okolnosti i prilika koje se nisu mogle savladati.

Izv. Odbor je u ovoj godini u svom radu naročito pažnju posvetio i materijalnim ciljevima udruženja. Već podavno Izvr. Odboru zadavala je brigu materijalna strana naših listova. Iz ranijih izveštaja kao i iz ovoga vidi se, da Udruženje ima znatne sume dužne pretplate, koje se provlače iz godine u godinu kroz knjige. Ove godine preduzete su enerģične mere da se što više dužne pretplate naplati. Radi toga upućivani su često spiskovi dužnika našim poverenicima s molbom za naplatu, i nemilosrdno brisanje »rdave platiše« u knjigama pretplatnika. Takav enerģičan rad doneo je uspeha, jer je pretplata počela obilnije priticati, a broj pretplatnika ne samo da se usled toga nije smanjio već se čak i za koju stotinu i popeo kod oba lista.

Tome je u mnogome doprineo i raspis g. Min. Prosvete ONBr. 1935. od 15. jan. ove godine kojim su oba lista preporučena svima osnovnim školama u zemlji.

Tako ove godine prvi put možemo sa zadovoljstvom konstatovati, da naši listovi u prošloj godini ne samo da nisu imali deficita, nego su dali i neke male suficite.

Uopšte možemo sa zadovoljstvom reći, da je u tom pogledu Izv. Odbor u ovoj godini imao lepog uspeha, jer se po bilansu vidi, da je Udruženje na dan 15. jula ove godine imalo za preko 100.000 dinara gotovine u kasi više nego u to doba prošle godine.

Nadamo se, da će nas i naši poverenici i svi naši drugovi širom cele zemlje i u ovoj godini svesrdno potpomoći, da u ovom pogledu postignemo još bolje rezultate, kako bi što pre mogli pristupiti realizovanju naših namera odnosno podizanja učiteljskog Pansionata u Koviljači, Dačkog Doma u Beogradu izdanja kakvog stručnog dela itd.

U ovoj godini naša organizacija je takođe znatno ojačana. U naše bratsko kolo stupilo je 20 novih učiteljskih društava i broj članova popeo se sa oko 2000. Ti su priraštaji naročito znatni kod povereništva Beograd i Zagreb.

To se ima pripisati sve većoj staleškoj svesti i sve boljem shvatanju kolektivnosti kod naših drugova kao i enerģičnom radu dotičnih uprava povereništava.

Na žalost, ovde moramo da spomenemo i jedan izuzetak u ovom pogledu. Kod povereništva za Bosnu i Hercegovinu i Dalmaciju nije bilo priraštaja no je broj članova i društava prema lanjskom stanju ostao skoro isti.

Akcija povereništva za Bosnu i Hercegovinu u ovoj godini bitno se razlikuje od prošlogodišnje.

Konstatujući ovo po dužnosti, mi se nećemo ovde upuštati u komentisanje toga fakta jer se o tome govori i u izveštaju tih povereništava koji su takode štampani u ovom izveštaju.

Delovanje povereništva UJU.

Najzad smatramo za dužnost da pomenemo živu saradnju sviju uprava povereništva, našeg Udruženja na našem zajedničkom poslu. Izvršni Odbor radio je u svemu sporazumno sa svima povereništvima i svaki naš apel i poziv našao je kod njih puno odziva. Naročitu delatnost razvila je uprava pover. - Ljubljana u pogledu pitanja, koja se tiču materijalnih i privatnih interesa učiteljstva, čineći Izv. Odboru u više mahova korisne predloge u tom pravcu.

Uprava pover. Beograd uzimala je živa učešća u svakoj našoj važnijoj akciji i predstavnici njeni išli su zajednički sa

nama kod svih nadležnih faktora, kad god je bila kakva opšta stvar učiteljstva. Naročito je za pohvalu njeno enerģično zauzimanje oko spasavanja fonda Učiteljske Siročadi.

Povereništvo Zagreb razvilo je ove godine živu akciju oko jačanja organizacije, obrazovanje novih sreskih učiteljskih društava i prikupljanje što većeg broja novih članova. I u tome je imalo znatnog uspeha, jer mu je i najnoviji obrt političkih prilika tamošnjih išao u tome na ruku.

Iz izveštaja povereništava vidi se, da je i rad sreskih učiteljskih društava ove godine bio mnogo obilniji i raznovrsniji. Pada u oči, da se većina društava nije bavila samo tretiranjem materijalnih pitanja, već da je u ovoj godini održano mnogo više praktičkih predavanja i raspravljana razna školska i pedagoška pitanja, što je sve jedan dobar znak kod našeg učiteljstva za svesnije poimanje svojih dužnosti, težnje za ličnim usavršavanjem i smislom za kolektivan rad, za lično i opšte dobro.

Okrajna učiteljska društva.

Na kraju da učinimo nekoliko malih napomena upravama sreskih učiteljskih društava.

1. Iz izveštaja pojedinih povereništva vidi se da većina sreskih učiteljskih društava nije poslala svoj godišnji izveštaj o radu društva, što je vrlo potrebno i korisno da bi dotično povereništvo moglo imati jasan pregled rada svojih društava u toj godini. Neke to uprave sreskih društava imaju na umu za iduću godinu.

2. Mnoga društva primaju i šalju članarinu za pojedine članove (novopisane) za Glav. Odbor i dotično povereništvo nedovoljno t. j. samo za po nekoliko meseci, računajući istu od dana upisa.

Članarina za Gl. Odbor i dotično povereništvo mora se platiti jednovremeno i za celu godinu, bez obzira kad se dotični član upisao u društvo. U protivnom neće se ubrojati u članove UJU. Što se tiče samih dotičnih društava ni ona ne treba da toleriraju i dalje takvo plaćanje članarine.

3. Mole se uprave društava da pri slanju članarine pošlju uvek i spiskove članova, za koje članarinu šalju.

4. Shodno čl. 29. pravila UJU upis članova u pojedina društava ne može se vršiti i posle 1. juna.

5. Obnavljanje sreskih društava treba vršiti što ranije a najdalje 2 meseca od početka školske godine (čl. 21. pravila UJU) a ne u maju i junu.

6. Želeti je da u ovoj godini pojedina društva, gde zato ima mogućnosti, prirede koji koncert u korist podizanja Učiteljskog pansionata u banji Koviljači ili Dački Dom u Beogradu, jer će i to biti ustanove kojima će se koristiti svekoliko učiteljstvo naše iz cele zemlje. Time će u mnogome pripomoći Izvršni Odbor u izvođenju tih zamisli.

A svaka uprava učitelj. društva zadužice mnogo Udruženje ako mu pridobije koga člana dobrotvora (sa ulogom od 1000 Din) ili utemeljača (sa ulogom od 100 Din).

7. Sva sreska društva ne treba da opšte neposredno sa Glav. Odborom, već preko svoga povereništva (čl. 8. pravila UJU).

8. Novo-obrazovana sreska učitelj. društva da šalju svoja pravila (u 3 ravnglasna prepisa) preko svoga povereništva Glav. Odboru na potvrdu (čl. 16. prav. UJU).

9. Sva društva koja budu imala preko godine kakvih vanrednih prihoda (od zabava, koncerata i t. d.) a nisu isti namenjeni kakvom naročitom cilju, treba da pošalju od istih $\frac{1}{3}$ svome povereništvu a $\frac{1}{3}$ Gl. Odboru (čl. 29. prav. UJU).

10. Pri izboru nove uprave društvene treba da glasaju samo članovi koji su izmirili članarinu za tek. godinu, a ne svi prisutni.

Stanje org. listov.

Bolesno finansijsko stanje naših držinskih listova »Nar. Prosvete« i »Učitelja«, koje se za poslednje dve — tri go-

Šolske upravitelje in upraviteljice

pozivamo, da naročajo vse potrebščine in knjige pri

Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska 6.

Pošljite naročila čimprej, da se pravočasno izvrše. Zahtevajte cenike!

Učiteljska knjigarna postreže enako z vsemi knjigami domačih in tujih založb. ☞

dine konstatuje u godišnjim izveštajima, znatno se popravilo u toku 1924/25. školske godine i na putu je da za kraći niz godina dođe do potpunog oporavljenja. Tome su poboljšanju doprinele razne okolnosti, među kojima su:

a) više razbudena staleška svest pretplatnika o značaju i potrebi ovih listova i

b) primena efikasnijih mera, koje su Izvršni Odbor i administracija listova preduzimale u toku ove godine.

b) Češće opomene dužnika i češće molbe poverenicima za što življu akciju u prikupljanju pretplate, a naročito od reda obustavljanje slanja listova svima onima, koji su ma šta dugovali od 1924. god. na unazad — sve je to učinilo da se oseti znatan napredak u naplati, kako dužne, tako i tekuće pretplate na oba ova lista.

Ovu konstataciju najbolje će cifre predstaviti.

Dok je za gore označeno vreme u 1923./24. god. bilo ukupno primanje:

a) za »Nar. Prosvetu« Din 276.087.—
b) za »Učitelj« „ 122.509.—
dotle je u 1924./25. god. to primanje bilo:
a) kod »Nar. Prosvete« Din 298.011.—
b) kod »Učitelja« „ 159.819.—

prema čemu se utvrđuje poboljšanje

a) kod »Nar. Prosvete« za Din 21.964.—
b) kod »Učitelja« za „ 37.310.—

Ovo brisanje nemarnih pretplatnika »od reda« (en masse) imalo je blagotvornog dejstva kako na priliv pretplate, tako i na precišćavanje adresara iz koga su nemilosrdno izbacivani svi oni, koji su listove primali i čitali, a »zaboravljali« da pretplatu pošalju. Ako je ova strožija mera pogodila i nekoga od pravih prijatelja Udruženja, mi ga na ovom mestu molimo za izvinjenje, konstatujući da je veliki broj takvih ubrzo izmirio svu dužnu pa

položio i tekuću pretplatu, te mu je slanje listova odmah i obnovljeno.

Ovih ćemo se mera držati i u idućoj šk. godini i nadamo se, da ćemo, uz pomoć vrednih poverenika (školskih nadzornika i Uprava Sreskih Društava) postići još boljih rezultata, među kojima nam je najglavniji: da se utvrdi tačan broj pretplatnika i jednog i drugog lista, koji će ih primati, a što je glavno i uredno plaćati.

Molimo naše Poverenike i pojedine pretplatnike, da nam pri slanju pretplate tačno i čitko označe na kuponu uputnice svoje ime i prezime, mesto i pokrajinu, kao i zašto (t. j. za koji list) šalju pretplatu, jer se bez toga ne može poslati suma, razvesti po knjigama i stvara se zbrka u knjigama zbog tih nedovoljnih podataka.

Korisno je za svakoga, da nam se pre šiljanja pretplate obrati dopisnom kartom da mu pošljemo naš ček. Niime se može poslati koja se hoće suma ili više suma. Samo se u tom slučaju na poleđini kupona čeka zalepi poštanska marka od 0.50 Din i napiše objašnjenje na ime čega se šalje dotična suma. Čekom se svaka suma otpravlja bezplatno, što je za svakog pošiljaoca a i za nas korisnije i bolje.

Članstvo UJU.

Naziv povereništva	Društva			Članova		
	1924/5	1923/4	Razlika	1924/5	1923/4	Razlika
Pover. Beograd	128	112	+16	6236	5156	1080
„ Zagreb	55	43	+12	2988	1960	1028
„ Ljubljana	32	32		2683	2486	+197
„ Sarajevo	26	31	-5	751	737	+14
„ Split	12	14	-2	745	763	-15
Ukupno:	253	232	+21	13404	11104	2301

Zopet premešćanje prosvetnega uradništva iz političnih vzrokov.

Premešćenje oblastnega šolskega nadzornika g. H. Schella v Konjice. — Imenovanje prof. g. Iv. Vrščaja oblastnim šolskim nadzornikom v mariborski oblasti.

Kakor poročajo listi, so se že pričele nove premeščitve prosvetnega uradništva povzročene od onih strani in onih političkih strank, ki so še pred nedavnim časom vpile, da morajo pojenjati v prosvetnem resoru in sploh persekucije nad uradništvom iz političkih vzrokov.

Prvi strel je počil na mariborsko oblast in na mesto in osebo, na katero se je najmanj pričakovalo, najmanj pa v krogih osnovnošolskega učiteljstva.

Predstoječa izmenjava ni le udarec v obraz strogi objektivni in stvarno potrebni prosvetni politiki, temveč je to udarec v obraz tudi vsemu učiteljstvu, ker se je to izvršilo tik po avdienci zastopnikov slovenskega učiteljstva pri g. ministru prosvete in ker se je to zgodilo tik po peti skupščini UJU v Subotici, kjer je učiteljstvo enodušno manifestiralo za nadzorstvo nad osnovnim šolstvom s strani strokovnjakov iz vrst osnovnošolskega učiteljstva.

Vemo dobro, da ta izmena ni delo in ne iniciativa g. ministra samega, temveč da je to plod grdih intrig, ki so gazile načela iz vzroka osebno egoistiške gonje.

Oblastni šolski nadzornik g. Henrik Schell je imenovan v Konjice; za oblastnega šolskega nadzornika v mariborski oblasti je imenovan profesor g. Ivan Vrščaj in na njegovo mesto g. Kuntih Taka je izprememba!

Odstavljen je osnovnošk. učitelj in nastavljen profesor, bivši meščansko-šolski učitelj.

Prepričani smo, da bo ta izprememba napravila skrajno slab utis med učiteljstvom in to iz treh stvarnih razlogov.

Učiteljstvo je namreč smatralo g. Schella kot uradnika vzetega iz lastnih vrst, ki ni bil strankar v svojem uradu, ki je bil korekten in se je izkazal že kot sreski šolski nadzornik kot strokovnjak. Na mesto oblastnega šolskega nadzornika g. Schell ni prišel po katerikoli politički stranki, temveč po pri-

zadevanju UJU, ker je to želelo učiteljstvo. Z nenadno odstranitvijo g. Schella se je pogazila želja in zadovoljstvo učiteljstva, zrušil se je pa tudi princip vsega osnovnošolskega učiteljstva v državi, da bodi nadzornik nad osnovnim šolstvom vzet iz vrst osnovnošolskega učiteljstva, da ne bodi tiran nad učiteljstvom, da ne bodi birokratski jahač in pedant paragrafov, da bodi mož stalnosti in mirne velikopoteznosti v uradu in ne mož prevratnih nazorov od danes do jutri konfuznega uradovanja, ki zna uvesti v naše prosvetne razmere še večje zmede, kakor jih imamo že itak, radi še ne urejene enotne prosvetne uprave za celo državo.

Motiv izpremembe je strankarsko politički. Zopet so posegle političke stranke v prosvetne zadeve in jih reševale iz strankarskih in ne strokovno stvarnih vidikov. In menimo, da zademo tudi v tem pogledu prav, ako citiramo besede dr. Korošca, ki jih je govoril kot takratni prosvetni minister deputaciji glavnega odbora UJU, ko se je potožila za to, da se zaščiti položaje učiteljstva in prosvetnega uradništva pred partizanskimi vplivi: »On je našel, da bi partijska intervencija bila svodena na minimum kad je sam učitelj ne bi trafil.« (Glej »Izveštaj« glavnega odbora UJU šte. 9., o intervenciji pri ministru prosvete dr. Korošču v zadevi preganjanja učiteljstva v Sloveniji.) Zdi se nam, da so vsi oni, ki so tako visoko dvigali zastave protipartizanske politike v našem stanu in pri prosveti, jo pogazili s svojim prvim korakom v praksi, poleg tega so pa pogazili tudi temeljna načela, za katera je manifestiralo zastopstvo vsega učiteljstva v državi v Subotici; učiteljstvu v mariborski oblasti so pa vzeli oblastnega šolskega nadzornika iz lastnih vrst ter so odprli perspektivo, da se bode tudi nadalje vršilo premešćanje in namešćanje učiteljstva po političko strankarskih in ne stvarnih zahtevah.

Gotovo je, da so že to dovoljni razlogi, da učiteljstvo mariborske oblasti tudi z osebno izpremembo ne bo zado-

veno je gotovo: Ta korak nam je zopet nov dokaz, da moramo našo organizacijo očuvati na strogo nepartizanski podlagi in ji s potenciranjem kulturne

Učiteljski pravnik.

—§ Poučilo za opremo prošnji: A. za odmero pokojnine; B. za nakazilo akontacije.

A.

V zmislu obvestila ministrstva prosvete (»Osn. Nastava« I., br. 2., str. 21.) mora upokojenec zaprositi ministrstvo za odmero pokojnine.

V prošnji, ki jo je predložiti v dveh enakih se glasečih izvodih, je navesti:

a) Ime, priimek, značaj, službeni kraj;

b) ukaz oziroma odlok s katerim je bil upokojen;

c) kraj, kjer bo bival kot upokojenec in

d) da želi prejemati pokojnino pri blagajni delegacije ministrstva financ v Ljubljani (če bo bival v Sloveniji).

Prošnji je priložiti:

1. Rešenje o razvrstitvi po novem uradniškem zakonu (izvirnik in 2 over. prepisa).

2. 1 uverenje o službeni dobi in službovanju na predpisani tiskovini podprto s službenimi dokumenti v izvorniku. (Izvirniki dokumentov ostanejo do končne ureditve pokojnine v tuk. arhivu).

3. 2 overovljena prepisa dekreta o upokojitvi.

Podmladek Rdečega Križa.

ORGANIZACIJA PODMLADKA RDEČEGA KRIŽA V ŠOLSKEM L. 1925./26.

Po odredbi glavnega odbora Podmladka društva Rdečega križa v Beogradu z dne 2. avgusta 1925. št. 5334, se ima v šolskem letu 1925./26. nadaljevati delovanje Podmladka v tisti smeri kakor v lanskem šolskem letu.

Glavni odbor v Beogradu bo s septembersko številko »Glasnika« poslal vsem organizacijam in šolam razredne članske karte, da jih izpolnijo in pošljejo glavnemu in tukajšnjemu oblastnemu odboru.

Ko prejme glavni odbor te razredne članske karte, bo sam iz Beograda poslal šolam dijaške članske karte, borbo za dobro zdravje, značke i dr. Knjig o prejemanju in izdavanju glavni odbor v šolskem letu 1925./26. ne bo pošiljal in ne natisnil, nego naj učenci na podstavi lanskijh knjig sami uredijo svojo blagajniško knjigo.

Polletne izveščaje naj pošljejo šole koncem januarja in koncem junija, a ob-

smeri in prosvetnega pravca in vpliva pridobiti toliko moči, da nas bo lahko očuvala tudi takih pojavov!

Nadalje je priložiti 2 na označenem mestu podpisani golicji uverenja ministrstva prosvete, ki jih prejme upokojenec s poučilom.

Prošnja in priloge so po čl. 120. urad. zak. kolka proste.

B.

Obenem more upokojenec tako j po prejemu obvestila o upokojitvi predložiti velikemu županu ljubljanske oblasti posebno nekolokovano prošnjo za nakazilo akontacije v zmislu čl. 131. zakon o glav. drž. računovodstvu naslovljeno na ministrstvo prosvete (osnovna nastava).

V tej prošnji je navesti:

1. Ime in priimek, značaj in službeni kraj.

2. Kdaj in s katerim odlokom je bil upokojen (datum in broj odloka ministrstva).

3. Kdaj je bil razrešen učiteljske službe (datum odloka velikega župana ljubljanske oblasti).

4. Do kdaj je prejemal aktivitetne prejemke.

5. Od kdaj mu pripada pokojnina.

6. Koliko let je bil v učiteljski službi.

7. Pri kateri blagajni želi prejemati akontacijo.

8. Kolika je bila poslednja plača: a) osnovna, položajna in stanarina in b) kolika: 1. osebna in 2. rodbinska draginska doklada.

razce za te izveščaje bo poslal glavni odbor v teh mesecih neposredne šolam.

Polovico članarine, ki se pošilja glavnemu odboru, naj pošljejo šole v bodoče kakor dosedaj koncem meseca januarja in koncem šolskega leta direktno glavnemu odboru v Beograd.

Oblastni odbor pozivlja vse svoje organizirane šole, da se potrudijo, da v šolskem letu 1925./26. čim intenzivneje izvajajo program Podmladka, da izvršujejo higijenska pravila, da prireajo izlete, koncerte in zabave s poučno vsebino, da izvršujejo dobra dela s sredstvi, ki so jih sami zaslužili, da si dopisujejo in izmenjavajo darila s tovariši v naši državi in zunaj države itd.. Posebno pažnjo je treba posvetiti temu, da se dostojno proslavi dan Podmladka Rdečega križa, ki je določen za 1. decembra za vsa kraljevino. Glavni odbor v Beogradu bo s posebnim razpisom pozval šole, da ta dan proslave čimbolje.

Organizirane šole naj od začetka šolskega leta štedijo denar in zbirajo sredstva za svojo ferijaško kolonijo, tako da vsaka šola v večjem kraju priredi svojo ferijaško kolonijo.

ZNIŽANJE CEN KNJIGAM

Učiteljska tiskarna je znižala cene sledečim knjigam:

Stalež šolstva v Sloveniji, 1923 (obsega vse osnovne, meščanske, obrtne, trgovske in srednje šole, učiteljišča in univerzo): prej 42 Din, sedaj stane 10 Din.

Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljišča v Sloveniji, I. zvezek (od prevrata do l. 1920): prej 10 Din, sedaj stane 5 Din.

Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljišča v Sloveniji, II. zvezek (za l. 1921): prej 14 Din, sedaj stane 7 Din.

Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljišča v Sloveniji, III. zvezek (za l. 1922): prej 15 Din, sedaj stane 8 Din.

Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljišča v Sloveniji, IV. zvezek (za l. 1923—24): prej 28 Din, sedaj stane 14 Din.

Te knjige so nujno potrebne vsakemu šolskemu upravitelju in vsakemu učitelju, da se ve ravnati po naj-novejših odredbah in določilih.

Naročajte vse knjige pri UČITELJSKI TISKARNI V LJUBLJANI, Frančiškanska 6.

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.

Ob priliki proslave 50-letnice obstoja našega Rdečega križa se bo v šolskem letu 1925/26, vršil spomladni kongres članov Podmladka iz vse države. Na tem kongresu bo vsaka šola izkazala, kaj je učinila in v koliko izvršuje program Podmladka. Do tega časa naj se pripravi čim več ročnih del za razstavo, ki se bo tem povodom priredila v Beogradu. Deca naj se fotografirajo pri delu v delavnici, na vrtu, na igrališču, na ekskurziji, pri zabavi itd. Glavnemu odboru naj se pošljejo poleg izveščaja tudi fotografije, da jih uporabi po potrebi za »Glasnik«.

Tajnik: Predsednik:
Fran Gabršček s. r. I. Wester s. r.

Pristavek: Šolam, ki nanovo pristopijo k organizaciji Podmladka, bo razredne in članske karte poslal oblastni odbor v Ljubljani

Splošne vesti.

— **Dopisnike »Učiteljskega Tovarisa«** prosimo malo potrpljenja, ker smo radi poročila o skupščinah UJU primorani nekateri članke in dopise odložiti za prihodnjo številko.

— **Upokojitev učiteljev z 32 službenimi leti.** Kakor poroča »Narodna Prosveta« je minister prosvete upokojil mnogo učiteljev, ki so dovršili 32 službenih let. G. minister je to storil pred uveljavljenjem finančnega zakona o dvanajstih, tako da dobe vsi tudi 15% dodatek v pokojnino.

— **Kako naj se učiteljice oblačijo?** Minister prosvete g. Vukičević je izdal odredbo O. N. br. 31.084 od 28. julija 1925 s katero odreja, da morajo učiteljice nositi na uici posebno pa v šoli dostojno oblieo, ki odgovarja njihovemu položaju in zvanju. Svoj odlok utemeljuje g. minister s tem, da so učiteljice imele dosedaj križa do kolen, roke gole do ramen in globok dekolte, ki ne odgovarja lepoti in ne okolici v kateri žive.

— **Znižanje cen šolskim zvezkom.** Učiteljsko opozarjamo, da je Učiteljska tiskarna znatno znižala cene šolskim zvezkom. Poleg tega je pridejan zvezkom tudi pivnik, tako da so zvezki Učiteljske tiskarne sedaj, najboljši in najcenejši. Zahtevajte cenike!

— **Ne dobite ga več,** namreč »Ročnega kataloga«, ker je popolnoma razprodan. Saj smo pravočasno opozarjali nani. Šolske upravitelje in upravitelje opozarjamo naj si nabavijo Finkovo zbirko vseh naredb in šolskih uredb, katerim je sedaj cena znatno znižana in jih rabi vsaka šolska upraviteljica in vsak šolski upravitelj, da mu ne bo treba izpraševati okrog, kako naj postopa. Tudi za vsakega učitelja in učiteljico so potrebne te odredbe, da ne bodo vedno izpraševali upravitelje kako naj postopajo. Sezite po »Staležu šolstva v Sloveniji«, ki stane samo 10 Din, dokler ga je še kaj v zalogi. Glejte oglaš.

— **Uvedite v svoje šole najnovejšo zemljevid slovenskega ozemlja,** ki sta jih izdala Učiteljski dom v Mariboru in Učiteljski konvikt v Ljubljani.

Čisti dobiček ostane izključno Učiteljskemu domu in Učiteljskemu konviktu, zato je dolžnost vsakega učitelja in učiteljice, da širi te zemljevide.

Zemljevidi so prvovrstni in so zelo prikladni za uporabo pri pouku in orientaciji pri okraju ter so aprobirani od prosvetnega oddelka.

Šole so na zemljevidu posebej označene z rdečo barvo, tako da dobro služijo za izhodišče pri zemljepisnemu pouku.

Vsa konvencionalna znamenja so zastopana na zemljevidu, da se jih otrok lahko priuč.

Izšli so dosedaj sledeči zemljevidi Učiteljskega doma in Učiteljskega konvikta.

1. Pohorje, Kozjak (Učiteljski dom);
2. Slovenske gorice, Dravsko-Ptujsko polje (Učiteljski dom);

3. Prekmurje in Medjimurje (Učiteljski dom);
4. Kamniške planine, Gorenjska ravnina, Ljubljansko polje in Mežiška dolina (Učiteljski konvikt).

Cena zemljevidom je v podrobni razprodaji à Din 10, za šole pri večjem direktnem naročilu (najmanj 10 izvodov) à Din 7.50. Za poravnavo bo priložena poštna položnica.

Naročajo se zemljevidi direktno pri Učiteljskem domu (Anton Hren, šol. upravitelj v Studencih pri Mariboru) oziroma pri društvu Učiteljski konvikt v Ljubljani (Josip Kopal, strok. učitelj Ljubljana, Učiteljska tiskarna).

Uporabljajte v šolah le zemljevide Učiteljskega doma in Učiteljskega konvikta!

— **Veliko znižanje cen. Učiteljsko opozarjamo na znižanje cen knjigam Učiteljske tiskarne. Opozarjamo na tozadevne oglase v našem listu.**

— **Šolski upravitelji tekmujejo med seboj,** kako bi bolj okusno in nacionalno okrasili svoje šole v notranjosti, pri tem pa pozabljajo, da je Učiteljska tiskarna založila velike in krasne slike naših velmož, ki so okras vsaki sobi in učilnici in so le po 10 Din. Niso pa to samo slike za okras temveč so tudi učilo za pouk in so iz tega vzroka neobhodno potrebne vsaki šoli. Zahtevajte cenike pri Učiteljski tiskarni!

— **Mnogo učiteljev še ne ve,** da so izšle velike slike kmečke slovenske hiše in kmečke sobe v lepem barvotisku in stanejo samo 30 Din komad. V šoli služijo kot učilo in sicer kot nacionalno učilo, ker kažejo nacionalno našo koč in sobo. Naročajo se slike v Učiteljski tiskarni.

— **10. oktober 1925.** Bližamo se peti obletnici nesrečnega izida koroškega plebiscita in naša dolžnost je, da ta dan resno manifestiramo za koroške Slovence. Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani pripravlja v svo intenzivnostjo resne manifestacije širom Slovenije in se razpošiljajo prav te dni tozadevni dopisi in navodila na vse v poštev prihajajoče faktorje. Že danes prosimo, da se pripravijo prav vsi kraji na to manifestacijo. Pokrajinski odbor bo šel vsem prirediteljem kolikor bo le mogoče na roko. Nemci v Avstriji pripravljajo za ta dan šumne veselice, mi pa se z resnimi prireditvami spomnimo koroških Slovencev in dajmo jim moči, da vztrajajo v njihovem boju za ohranitev svojega jezika in svoje zemlje, kjer je tekla zibelka Slovenstva. Slovenci, pripravite se, da bo 10. oktober — Koroški dan — izpadel častno za nas in za brate onstran Karavank.

Jugoslovenska Matica.

— **Vodstva strokovnih obrtnih nadaljevalnih šol opozarjamo na pravočasni nakup čitanke za te šole. Več pove oglaš v današnjem listu.**

— **Ta teden izide zbirka 30 troglasnih mladinskih zborov** — večinoma narodnih pesmi, katere je zbral in harmoniziral Ciril Pregelj, učitelj v Celju. Zbirka je potrebna ker je doslej učiteljsstvu primanjlovalo učinkovitih, a predvsem lahko pevnih mladinskih pevskih zborov. Z to izdajo bode ustrezno višje organiziranim osnovnim šolam in meščanskim šolam, dobrodošla bode pa tudi nižjim razredom srednjih šol in glasbenim zavodom. Ker je delo izšlo v samozaložbi, se dobiva pri izdajatelju v Celju, mestna osnovna šola

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

— **Imenovanja.** Na osnovi čl. 71. čin. zak. so imenovani: V Pamečah Ivan Lazar; v Gornji Radgoni Ana Strgarjeva; pri Sv. Križu Hedvika Slokarjeva; v Kramarovicah Terezija Permuhovala; na Ptujski gori Marta Jurkova; v Slivnici Bogdana Rupnikova; v Zg. Kungoti Ana Leskovarjeva; pri Sv. Lovrencu Zora Logarjeva; v Grižah Ž. Kiler; pri Sv. Križu Ljudmila Glinškova; v Grižah Marija Kastelčeva; v Dol. Lendavi Draga Roškarjeva; v Pertočih Hilda Požarjeva; pri Sv. Duhu I. Ferjančičeva.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

— **k Petrovič-Skrbinšek, Vozel.** Vaška igra v treh dejanjih. Oder, zbirka gledaliških iger 11. zvezek. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. Din 18, s poštnino 75 par več.

Pravkar igrajo v ljubljanskem gledališču Petrovičeve komedijo Vozel. Zato bo izdaja Tiskovne zadruge dobrodošla obiskovalcem gledališča, kot tudi vsem podeželskim odrom, za katere je Petrovičeva igra kot ustvarjena. Za njeno uprizoritev je potrebno le šest oseb.

— **k Prva pomoč.** Spisal mestni fizik in šedzdravnik rešilne postaje v Ljubljani, S 40 slikami. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 32 Din.

Človeka preganja sto in sto nesreč na dan in podležo lahko smrti, če si ne zna pomagati. Mnogo ljudi lahko rešimo smrti, če jim pravočasno priskočimo na pomoč in če jim znamo pomagati. V to svrhu je spisal dr. Rus knjigo »Prva pomoč«. Knjiga je velikega pomena za pouk mladine v šoli, za poljudna predavanja, ki jih lahko vsakdo napravi na podlagi te knjige, za ljudske in šolarske knjižnice, ker je knjiga pisana tako poljudno, da je razumljiva vsakomur. Obsega pa tudi vsa poglavja, ki jih mora znati vsakdo, ki hoče priskočiti na pomoč ponesrečenemu človeku. Učitelji jo potrebujejo, ker se jim pri telovadnem pouku ali pri ročnem delu lahko ponesreči kak otrok, ki mu morajo pomagati. Najprej opisuje, kako je postopati v vsakršni ranami, krvavitvami in ran, iz nosa in pri nevarnosti izkrvavljenja sploh. Kako nam je postopati v opeklinami in oparinami, v razjedinami, ozeblinami? Kako napravimo umetno dihanje če kdo ponesreči? Pri požarobah po blisku in elektriki. Nadalje obsega še sledeča poglavja: Odrtno, tuje tvarine: v očeh, v ušesu, v nosu, v želodcu, v črevih, trnek, kvačka, klopi. Strupene rane, steklost, strupene kače, pik mrčesov. Omrtvični krč ali krčevita odrevenelost — tetanus. Zmečkanine, Izvin in izpah. Kostni prelom. Pretres živcev ali šok. Pretres možganov. Znaki smrti. Prevažanje bolnikov. Možganski mrtvoud ali možganska kap. Omedlevica. Božjast, božje ali padavica. Histerija. Vročinski mrtvoud ali vročinska kap. Solnčarica. Kolika ali krč v trebuhu. Pijanost. Kile. Zastrupljenje. Zadušenje pri jedi. Utopljenje. Zadušenje po pritisku. Zadušenje s plini. Obešenje. Besnost. V vseh teh slučajih nam pove dr. Rus, kako se jih obvarujemo in kako je postopati s takimi ljudmi. Knjiga je edina te vrste v naši literaturi, poljudno pisana in opremljena s slikami iz katerih je razvidno tudi na sliki, kako je postopati v posameznih slučajih.

Naša gospodarska organizacija.

OBRAMBNI SKLAD.

Za obrambni sklad je darovala tov. M. Jezovšek v Beltincih Prekmurje 5 Din. — Živeli posnemalci! Darujte za »Obrambni sklad«, ki bo služil v pravno-obrambno zaščito učiteljsva in v svrhu izpopolnitve pravno-informacijske in posredovalne pisarne!

— **g Društvo »Učit. Samopomoč.«** S 1. septembrom t. l. je sprejemanje nad 45-letnikov zaključeno. Zato prosim vse nabiralce(ke), ki imajo v nabiralnih polah priglaseince iz letošnjih počitnic, da mi pole prav v kratkem pošljejo v Ljubljano. Prosim jih tudi, da nad 45 let starih priglaseincev nič več ne vpisujejo v nabiralne pole. Nabirajo in vpisujejo naj prav pridno mlajše tovarišice in tovariše. Današnja posmrtnina 7165 Din. Ta se pa z vsakim novim vpisanim članom poveča za 5 Din. »Učit. Samopomoč« ima danes 1433 članov. — Tovarišice, tovariši! Priglašajte se, pridobivajte društvu novih članov! Čimveč nas bo, večje bodo posmrtnine, lepša bo zavest, da naši preostali vsaj v prvih dneh nesreče ne bodo trpeli pomanjkanja. — Vsa pojasnila daje tov. Ivan Kocijančič, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 13, vrata 10.

— **članom »Učit. Samopomoč.«** Društvena uprava je v teh dneh razposlala vsem svojim članom položnice za zadnje tri smrtne slučaje (Edv. Bohinc in Fr. Stergar, Ljubljana ter Miha Kristl Siov. Bistrica). Članski prispevek se računa po novih pravilih, to je po 5 Din za vsak smrtni slučaj. Zakonski (učiteljski) pari plačajo na eno položnico d v o j n i znesek 30.50 Din. Za gornje tri smrtne slučaje je izplačala društvena uprava dedičem znesek 18.765 Din. Danes ima »U. S.« 1433 članov, posmrtnina znaša 7165 Din, Društvo se lepo razvija. Vpisalo se je v pretečenem šolskem letu (od 1. septembra 1924 do 31. avgusta 1925) nad 600 članov, samo v juliju in avgustu 1925 okrog 300. Vseh priglaseincev je še danes okrog 300. — V zadnjih dneh meseca julija t. l. je razposlal upravnik nekaterim članom obračune za zaostala plačila. Ker so bili nekateri opomini za d n j i prosim dotičnike, da poravnajo zaostanke, ker jih mora sicer odbor izključiti. Društvo ima napram svojim članom velike obveznosti, katere pa tudi t a k o j in t o č n o vrši; zato mora vodstvo zahtevati od svojih članov, da vse članske prispevke o pravem času točno in redno poravnajo.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER** zboruje vsled zadnjega društvenega sklepa v soboto, dne 19. septembra t. l. ob pol 11. uri v Radincih. Po eg običajnih točk je na dnevnem redu poročilo o pokrajinski skupščini v Šoštanj in o glavni skupščini v Subotici; poroča tovariš predsednik Mavrič. Za predavanje se je priglasil tovariš nadzornik Karbaš Fran, ki bo referiral o temi: »Nekaj smernic za uspešno delo v šoli in izven nje«. — Tovarišice(ice), ki nameravajo pristopiti k »Samopomoči«, se naj po zborovanju zglasijo; giede tozadevni pojasnil opozarjam dotične na zadnje številke »Učit. Tovarisa« (štev. 22., 26. itd.). — Tajnik.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ** zboruje v soboto, dne 19. septembra 1925 ob 10. uri v deški šoli v Konjicah. Vzporod: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. »Petje v osnovni šoli«, podava tov. J. Šegula. 4. O pokrajinski skupščini UJU v Šoštanj, poročata tovarišica M. Kavec in tovariš J. Kržič. 5. O glavni skupščini UJU v Subotici, poroča tov. Fr. Brglez. 6. Slučajnosti. Po.noštevilna udeležba je stanovska dolžnost. — Odbor.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI ŠOLSKI OKRAJ** zboruje v sredo, dne 16. septembra t. l. ob 9. uri v Trziču v meščanskošolski telovadnici. Udeležba obvezna! — Odbor.

Odgovorni urednik Ivan Dimnik. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

„KARO“ čevlje

Lastne delavnice. Cene solidne.

MARIBOR
Koroška cesta 19

Le najbolje je najceneje

Malo čudo! Malo čudo!

Najnoviji model pisacjeg stroja

sustava „FROLIO“

komplet samo Din 980.—.

Normalna širina valjka. 84 pisaca znaka. Mo gučnost 8 istodobnih kopija. Najsolidnija konstrukcija. Promenljivi valjake bilo za latinicu bilo za cirilicu ili ostale jezike. Svaki može odmah bez poduke pisati. Jednogodišnje pis meno jamstvo. U zadnjih 6 meseci prodano 20.000 komada. Zahtevajte odmah prospekt G od trgovine pisacih strojeva, uredskog namještaja, vrpca i pribora LJUBOMIR BERTIĆ, Zagreb, Hatzova ulica 25.

Vsem šolam v nabavo:

1^a americko Prašno olje raf., kisline prosto in brez vonja, znamke „Hygeni“, v pločevinastih posodah in železnih sodčkih.

1^a Karbolinej

orehovorjave barve, usede prost
priporoča po nizkih cenah

Avgust Žlahtič

razpečavanje amerik. mineralnooljnih
in kemikalnih produktov

Telefon 66.

Maribor, Slovenska ul. 2.

Naročajte
šolske tiskovine
pri
Učiteljski tiskarni
v Ljubljani.

Polikan
ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK.
POVSOD NA ZALOGI — TISKOVINE NA ZAHTEVO.
GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.